

ДО
Г-ЖА МИЛЕНА ДАМЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
КЪМ 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: Становище на СУ „Св. Климент Охридски“ по Проекта за решение за приемане на Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДАМЯНОВА,

Съветът на ректорите на висшите училища в Република България няма общо становище по проекта на Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 г. Още през месец май Съветът реши членовете му да изразят своето отношение в отделни становища.

Като ректор на СУ „Св. Климент Охридски“ изпратих до МОН становище по проекта по време на предварителното обсъждане. Някои от предложенията в това становище бяха приети, други – не. В Справката за отразяване на постъпилите предложения от обществените консултации бяха посочени аргументи за неприетите предложения. Аз приемам някои от тези аргументи, други – не.

Проектът на Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 г. правилно отразява състоянието на висшето образование, вярно идентифицира проблемите му и в повечето случаи предлага адекватни мерки за решаването им. Предлаганите мерки са стъпка в правилната посока по отношение на постигането на прозрачност, публичност и обективност и оттам на управляемост на процесите във висшето образование. Проектът е полезен с това, че идентифицира реални предизвикателства, проблеми и дефицити в системата на висшето образование, които предполагат системни промени и демонстрира готовност за предприемане на промени не само за развитието на висшето образование като самостоятелен сектор, а като основен двигател за развитието на обществото.

В същото време в свои становища звената на Софийския университет посочват както принципни недостатъци на документа, така и грешки в отделни детайли.

Според някои факултети стратегията посочва висшите училища като единствени виновници за ситуацията, докато именно публичните политики, прилагани в сферата на висшето образование предизвикаха много от идентифицираните проблеми – например, принципите на финансиране на висшето образование до 2016 г. водят до конкуренция за количество, а не за качество и отговорността за провеждането на тази политика не е на университетите.

Стратегията повтаря тезата за липса на връзка на висшето образование с пазара на труда, но не предлага анализ на съществуващите работни места в България в подкрепа на това твърдение, нито уточнява дали става дума за регионален, национален, европейски или глобален пазар на труда.

01-00-2 / 11-11-2020
ГОДИНО СЪБРАНИЕ на РБС
ВХ № ДЕ-010-00-16
СЪУЧЕНО НА 13.11.2020

Важно е в Стратегията да бъде включена финансова обосновка на предлаганите дейности и мерки, както и тяхната съотнесимост към останалите стратегии и национални програми. В споменатата Справка на това предложение е отговорено, че за изпълнението на Стратегията ще бъде предложен конкретен план с конкретни финансови ангажименти. Редно е народните представители да са запознати с този план, когато приемат стратегията, още повече, че на препоръката ни за включване на обосновани индикатори в Справката е отговорено, че и това ще стане в плана за изпълнение.

Въпреки че Стратегията предвижда предлаганото намаляване на продължителността на ОКС „бакалавър“ само като възможност, колегите се опасяват, че ще се стигне до принудително преминаване от четири към тригодишен бакалавър. Според тях Стратегията не аргументира необходимостта от намаляване на периода на обучение. Напротив, ако цел на Стратегията е да стимулира разработването на интердисциплинарни програми; интегриране на студенти в научно-изследователска работа; самостоятелната работа на студентите и тяхната креативност; участие на студентите в стажове и практики; разширяване на обучението към овладяване на дигитални компетентности и т. н., то това предполага не скъсяване на периода на базовото обучение, а поне запазването му като четиригодишно. Основното притеснение обаче е, че тригодишното обучение няма да е достатъчно за формиране на необходимите базови компетентности.

Събирането на основните необходими дисциплини в рамките на тригодишна бакалавърска степен е невъзможно и поради факта, че много студенти се подготвят и за учители и учебните планове предвиждат модул от дисциплини за придобиване на професионалната класификация „учител“, като от 2017 г. с изменение на Наредбата за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител“ часовете за подготовка в педагогически профил са увеличени, а в момента се подготвя изменение, предвиждащо ново увеличение.

Сериозни са възраженията срещу това дигитализацията да бъде третирана като цел. Дигитализацията е средство, което може да подпомогне процеса на обучение, но целта е образоваността, т. е. осигуряването на качествено образование. Множество изследвания доказват негативното влияние на дигиталните технологии върху когнитивните и емоционални умения. Предложението за „значително намаляване на текстово-базираните учебни материали за сметка на визуалната и звукова информация, които да се превърнат в основни средства за предаване на информация на студентите, като визуалната и звукова информация трябва да предхожда текстовата“ изглежда неоправдано в контекста на данните за увеличаваща се функционална неграмотност.

В заключение смятаме, че Проектът на Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2021-2030 г. е стъпка в правилната посока за продължаване на реформите, започнати в предишния период.

ПРОФ. ДФН АНАСТАС ГЕРДЖИКОВ
РЕКТОР